

Særutskrift fra møte i Kåfjord ungdomsråd, 12.11.2013

Sak 20/13 Høring – Lovpålagt Ungdomsråd

Kommunal- og regionaldepartementet sender i samarbeid med arbeidsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, ut et høringsnotat om lovfesting av medvirkningsordning for ungdom.

1.1. Lovfesting av medvirkningsorgan for ungdom

Regjeringen er opptatt av at forskjellige aldersgrupper er representert i kommunale råd og utvalg. Ungdom bør ha samme rettigheter som andre grupper i samfunnet. Med bakgrunn i dette ønsker regjeringen å lovfeste en ordning for medvirkning for ungdom i alle kommuner og fylkeskommuner. Ungdom skal ha en reell innflytelse i politiske prosesser som angår dem der de bor.

1.2.1 NOU 2011:20

I 2011 ble det i utredningen "ungdom, makt og medvirkning" foreslo flertallet i utvalget at det etableres lovfestede retningslinjer for kommunale ungdomsråd eller lignende organ. Nasjonale retningslinjer skal omfatte institusjonell forankring, administrativ støtte, aldersavgrensning, valgordning og mandat. Ordningen i seg selv skal ikke lovfestes.

Utvalgets mindretall gikk inn for lovfesting av ungdomsråd.

62 høringsinstanser uttalte seg i høringsrunden, hvorav kun 12 mente at kommunene selv må vurdere hvilken ordning de vil legge seg på. 50 høringsinstanser er enige om at ordningen må lovfestes, men har delte meninger om hvordan det skal foregå.

2.1 Generelt om medvirkningsordninger i dag

Kommunene kan fritt lage sine egne ordninger på medvirkning, alt etter det som passer dem. Men de fleste kommuner har ungdomsråd eller tilsvarende ordninger.

3.2. Hvordan regulere en medvirkningsordning for ungdom?

Svært mange kommuner og fylkeskommuner har i dag ordninger for medvirkning for barn og unge. Departementet ønsker ikke å endre på disse, men heller tilpasse lovfestingen slik at de gode ordninger kan beholdes. Men de påpeker likevel at de grunnleggende reglene for medvirkning bør være like (eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsråd), men den enkelte ordning tilpasses til en viss grad de ulike gruppene.

Departementet viser til kommuneloven og møte- og stemmerett for folkevalgte der det er de valgte medlemmene som kan fremme forslag til et organ de er valgt inn i.

Generelle kommentarer til høringen:

Kåfjord kommune og Ungdomsrådet er fornøyd med at Departementet har valgt å følge mindretallets vurdering i NOU 2011:20, Ungdom, makt og medvirkning, på at ungdomsråd bør være lovpålagte. Vi vil også presisere på at det skal brukes Ungdomsråd, da medvirkning for ungdom blir et for uklart begrep.

I dagens Norge finnes i dag ungdomsråd eller tilsvarende organer i de fleste kommuner og fylkeskommuner. Det er imidlertid mye opp til hvilke politikere som til en hver tid sitter i kommunestyrene og byrådene samt kommunenes økonomi, som avgjør hvorvidt en skal bruke tid og penger på ungdomsråd.

Selv de kommuner som i dag er privilegert med et ungdomsråd kan oppleve at i nedgangstider nedprioriteres rådet dersom ikke det ikke er lovpålagt å ha det. Derfor er det viktig å få det inn i et lovverk for å sikre ungdoms medvirkning i lokalsamfunnet.

Noe som ikke minst er viktig er at ungdomsrådet forankres i administrasjonen i en kommune, dette for å sikre at de følges opp på en skikkelig måte slik de har krav på.

Kåfford ungdomsråd kom med høringsinnspill til NOU 2011/20 høsten 2011, der et av temaene var lovpålagt ungdomsråd.

Departementet lanserer to alternativer for nytt regelverk:

- a) *Egen bestemmelse i Kommuneloven – som pålegger kommunen å ha ordninger for unge, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Detaljerte regler tilpasset ordningene fastsettes i forskrift.*
- b) *Egen felles særlov om særlige medvirkningsordninger i kommuner og fylkeskommuner, der alle ordningene lovfestes.*

Begge alternativene betyr at det blir Kommunal- og regionaldepartementet som overtar forvaltningsansvaret for regelverket.

Vurdering av høringen:

Kommentarer til disse alternativene:

Til de 2 alternativene a) og b) som er tatt innledningsvis mener vi at alternativ b) er det beste og riktige fordi alle ordningene som går på medvirkning lovfestes. Dette går på prinsippet om lik behandling av særlige brukergrupper.

I forbindelse med utformingen av regelverket for medvirkningsordning for ungdom er det problemstillinger de ønsker kommunene bør tenke gjennom:

- Dersom ungdomsråd og lignende organ skal få beslutningsmyndighet med videre – vil organet da være et medvirkningsorgan eller et kommunalt organ?
 - Vil ungdom som ikke er direktevalgt i vanlige valgordninger dermed få like sterke rettigheter som ordinært valgte medlemmer?

Kommentarer/svar på spørsmålet:

- ***Dersom ungdom skal få beslutningsmyndighet i kommunale organer utover sitt eget råd vil de være å anse som et kommunalt organ. Mange ungdomsråd har egne budsjetter som de disponerer, disse vil være naturlig at de fremdeles skal kunne disponere. Det er viktig at de føler at de kan være med på å bestemme hva som skjer i egen kommune.***
- ***Ungdom vil få like sterke rettigheter som andre medlemmer hvis de får være med på beslutninger i andre organer enn Ungdomsrådet. Her ser en bort fra***

allerede beslutninger de tar i eget organ og innenfor rammene de har fått til disposisjon.

- Skal ungdom kun få lov til å få seg forelagt saker som berører dem og deres interesse, eller skal de få seg forelagt og uttale seg om alle saker i kommunen?

Kommentarer/svar på spørsmålet:

- ***Det er viktig at ungdom får lov til å uttale seg om alle saker i kommunen all den tid de ikke har andre muligheter/organ til å komme med innspill til hva som skjer i kommunen. Ungdom er i mange tilfeller mer engasjert i samfunnsmessige forhold enn alderen skulle tilsi. I tillegg er det viktig at deres synspunkter tillegges vekt og blir hørt all den tid de er neste generasjon/framtiden.***
- Skal et medvirkningsorgan for ungdom få sterkere posisjon og status enn det gjeldene medvirkningsorganer har i dag (eldreråd er kun et rådgivende organ i kommunen og har ikke forslagsrett for folkevalgt organ)

Kommentarer/svar på spørsmålet:

- ***Ungdom er en sårbar gruppe som trenger å føle at deres kommune bryr seg om dem. Ungdomsrådet bør derfor ha et eget budsjett til disposisjon der de selv kan få disponere midlene – innenfor gitte kriterier. Møtegodtgjørelse lik det politikere får. De bør fortsatt få lov til å fremme forslag til formannskap og kommunestyret. Per i dag har de allerede en sterkere posisjon enn det eldreråd og andre råd som ikke har forslagsrett. Det ville være feil å frata ungdom denne rettigheten. I tillegg er ungdomsrådet en arena for rekruttering av fremtidige politikere i kommunene.***
- Skal lovfestingen av en medvirkningsordning for ungdom legge opp til at disse tillegges formell beslutningsmyndighet?

Kommentarer/svar på spørsmålet:

- ***Beslutningsmyndighet kan gis dem i saker som gjelder eget budsjett, og ellers relevante saker som berører deres aldersgruppe – og i ungdomsråds-sammenheng.***
- Skal medvirkningsorganet for ungdom få forslags- og innstillingsrett, og i tilfelle, i hvilke organer?
 - ***Ungdomsrådene har i veldig mange kommuner allerede forslagsrett til de forskjellige utvalgene i kommunene, samt formannskap og kommunestyre. Dette er noe som fortsatt må bestå. Innstillingsrett er noe annet og er ikke like viktig, samt at det sannsynligvis vil bli feil i henhold til kommuneloven.***
- Valgordning til ungdomsrådene – Skal valg av ungdomsrepresentanter skje på en annen måte enn valg av personer til andre lovpålagte råd? Utvalget i NOU 2011:20 mener at representanter bør velges gjennom skole, frivillige organisasjoner og fritidsklubber. Rekruttering bør også skje blant ungdom som ikke er organisert i noen organisasjon. Hvordan skal de velges og for hvor lang tid?

Kommentarer/svar:

- *Medlemmer til ungdomsråd kan ikke velges på samme måte som medlemmer til andre lovpålagte utvalg i kommunen. I likhet med utvalgets anbefaling i NOU 2011:20 er det viktig at man bruker de arenaene der ungdom holder til. Ungdomskolen er et sentralt område der du finner alle mellom 13 – 16 år. Rekruttering må fremdeles foregå her. I tillegg bør det være ungdom fra videregående skoler, eventuelt fritidsklubber eller andre organisasjoner.*
- *Når det gjelder rekruttering fra videregående kan det være vanskelig – spesielt i distriktene som ikke har egne v.g.s., men ungdom spredt rundt i hele fylket. Kan Facebook eller andre sosiale medier være en arena for å melde seg til rådet og med egen avstemming? Ungdomsrådsmedlemmer som begynner på videregående tar gjerne et valg ved overgangen hvorvidt de fortsatt ønsker å være en del av rådet. I små kommuner er det gjerne de ungdommene som engasjerer seg i samfunnet som også er med i organisasjonene. Å få ikke organiserte (eller ikke engasjerte) ungdom inn i et ungdomsråd kan være vanskelig. Det er gjerne allerede engasjerte som vil sitte i rådet. Ungdom som i utgangspunktet ikke ønsker å være med må ikke føle seg "tvunget" da det ikke vil være en god løsning. Erfaringsmessig ser en gjerne at det er de engasjerte som gjør en skikkelig god jobb i rådet - og for andre ungdom, fordi det er noe "brenner" for.*

- Alder på ungdom som skal velges inn i ungdomsråd? I henhold til NOU 2011:20 – Ungdom, makt og medvirkning mener utvalget at alder på ungdom i ungdomsråd bør være fra ungdomsskolealder til 18 år. Øvre grense fordi de mener det ikke er behov for særordninger for ungdom over 18.

Kommentarer/svar:

- *Ut fra erfaringer er det en fordel at ungdom kommer tidlig inn og at det hele tida er ungdom med i rådet innenfor de forskjellige aldersgrupperinger. Dette for å ha god kontinuitet i rådet. Ungdomsrådsmedlemmer bør være fra 13 – 19 år. Det vil si at de får være med inntil de er ferdig med videregående. Det vil være dumt å ekskludere ungdom som går siste året på videregående dersom de fortsatt ønsker å være med. Når en ungdom har passert 19 vil det være naturlig at de slutter på grunn av høyere utdanning/flytting. Normal tid å sitte i rådet er 2 år, men også her bør det legges opp til at de som ønsker det kan gjenvelges etter 2 år, så fremt ikke alle gjenvelges og at det rekrutteres nye inn.*
- Behov for samtykke fra foresatte for ungdom under 18 år i ungdomsråd? Henvisning til barneloven § 32 og § 33 som går på selvråderett, også de under 15 år.

Kommentarer/svar:

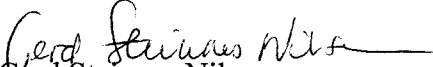
- *Problemstillingen hvorvidt de trenger samtykke ansees vel normalt ikke som et problem. Hvorvidt ungdommene skal delta på noe spesielt utover det "normale" for dem, herunder eks; overnattingsturer, turneringer, konferanser, etc.: her vil foreldrenes samtykke være naturlig, og er gjerne en forutsetning for deltakelse.*
- Må ungdom som velges inn i Ungdomsråd eller lignende bo i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen?

Kommentarer/svar:

- ***Det er en fordel at de bor i hjemkommunen, men så fremt de bare er midlertidig ute av kommunen bør ikke det være et problem. Gjelder spesielt ungdom som flytter for å gå på videregående skoler. I Nord-Troms må de fleste bo på hybel. Dersom de har tatt utflytting til en annen kommune vil det være naturlig at de fratrer/ikke kan velges.***

Det bekreftes rett utskrift fra møtet.

Olderdalen, 12.11.2013

Gerd Steinnes Nilsen
Sekretær for rådet